

**Załącznik nr 3. Procedura służąca do włączania ~~zapisów~~
postanowień Konwencji o prawach osób
niepełnosprawnych (KPON) do praktyki wdrażania
programów**

Analiza obszarów wsparcia programu (...) pod kątem powiązań z KPON

~~W ramach programu (...) współfinansowanego z (...), Ceo do zasady, w każdym programie KPON odnosi stosuje się w pełnym jego zakresie się w całości, niemniej każda IZ powinna wskazać także konkretne a w sposób szczególny zastosowanie będą mieć następujące artykuły¹ -KPON adekwatne do wsparcia przewidzianego w programie wsparcia. KPON:~~

- ~~— art. (...),~~
- ~~— art. (...),~~
- ~~— art. (...).~~

Należy zwrócić uwagę, że w szczególności w ramach powyższych obszarów wsparcia będą podejmowane działania na rzecz wyrównywania szans oraz przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność. Równość szans w ramach programu (...) będzie również zagwarantowana na poziomie programowania, wyboru i realizacji projektów, a także kontroli projektów, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu.

Wskazane artykuły KPON zostaną uwzględnione w umowach o dofinansowanie projektów.

Obowiązek przestrzegania prawodawstwa i norm w zakresie dostępności

Wszystkie wnioski o dofinansowanie projektów w programie będą oceniane na etapie oceny na podstawie kryteriów wyboru projektów, pod kątem ich zgodności z prawami i wolnościami określonymi we wskazanych ~~w programie powyżej~~ artykułach KPON. Jeżeli podczas oceny wniosku osoby ją przeprowadzające zidentyfikują zagrożenie dla któregośkolwiek z ww. praw i wolności, zobowiązane będą do zgłoszenia swoich

¹ Zgodnie z postanowieniami Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności na lata 2021–2027 w Polsce odnośnie spełnienia warunku podstawowego dotyczącego KPON wstępna analiza KPON wskazuje, że zakres wsparcia ~~p~~Programów może dotyczyć w szczególności kwestii praw ujętych w art. 5–9, 12, 16, 19–21, 24–30 KPON. Jednocześnie, każda IZ zobowiązana jest wskazać konkretne artykuły KPON, po przeprowadzeniu analizy ich adekwatności do zakresu wsparcia danego ~~p~~Programu.

zastrzeżeń i uwag, a następnie do skierowania wniosku do uzupełnienia/poprawy lub negatywnej oceny².

Ponadto, instytucje zaangażowane we wdrażanie programu (...) oraz beneficjenci zobowiązani będą do stosowania ~~Załącznika nr 2 do Wytocznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021–2027, określającego standardów dostępności y w zakresie zapewnienia dostępności~~ dla polityki spójności lata 2021–2027 dla wybranych kategorii inwestycji współfinansowanych w ramach Funduszy.

Opis procedury zgłaszania podejrzeń o niezgodności projektów/operacji lub działań związanych z wdrażaniem programu (...) z KPON

Opracowano jednolitą ramową procedurę do stosowania na poziomie każdego z programów finansowanych ze środków funduszy unijnych. Procedura, w odniesieniu do programów współfinansowanych z EFRR, EFS+, FS, FST przewiduje właściwe działania realizowane przez Rzecznika Funduszy Europejskich, powołanego w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej oraz odpowiednich rzeczników na poziomie województw. W przypadku programów współfinansowanych z EFMRA, FAMI, FBW i IZGW³, realizacja tych działań będzie zapewniona w ramach właściwych struktur zarządzania ww. programami (szczegóły na temat rozwiązań wprowadzonych w tych programach znajdują się odpowiednio w rozdziale VII i VIII samooceny spełnienia horyzontalnego warunku podstawowego⁴).

W odniesieniu do realizowanych projektów w ramach programu (...), obowiązywać będzie następująca procedura zgłaszania podejrzeń o niezgodności projektów (operacji) z KPON:

² W zależności od przyjętego w pProgramie podejścia do oceny projektów.

³ EFMRA – Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury, FAMI – Fundusz Azylu, Migracji i Integracji, FBW – Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego, IZGW – Instrument Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.

⁴ Dokument „Samoocena spełnienia warunku Skuteczne stosowanie i wdrażanie Karty praw podstawowych w Polsce” opracowany przez MFiPR. Warunek został uznany za spełniony przez KE 28.02.2024 r.:-

1) W przypadku projektów realizowanych na podstawie zawartej umowy o dofinansowanie projektu lub decyzji o dofinansowaniu projektu podjętej przez ~~instytucje pośredniczące (IP), instytucje wdrażające (IW) lub instytucję zarządzającą (IZ):~~

a) podejrzania o niezgodności z KPON projektu (operacji) lub działań beneficjenta związanych z realizacją projektu zgłaszane są do IP/IW/IZ w formie pisemnej⁵ (np. przez uczestnika projektu/ostatecznego odbiorcę). Po otrzymaniu zgłoszenia, IP/IW/IZ analizuje je i podejmuje czynności wyjaśniające, adekwatne do zakresu zgłoszenia, m.in.: gromadzi dokumentację, wzywa beneficjenta do przedstawienia wyjaśnień, ~~zglasza podejrzenia do odpowiednich służb, np. Rzecznika Praw Obywatelskich, Państwowej Inspekcji Pracy, Rzecznika Praw Pacjenta, a także właściwych organów ścigania oraz do wiadomości IZ⁶; W przypadku potwierdzenia naruszenia wskazanych w programie ww. artykułów KPON, IP/IW/IZ powiadamia wnioskodawcę o dalszych możliwościach postępowania w sprawie, tj. zgłoszenia naruszenia skargi np. do Rzecznika Praw Obywatelskich⁷, Obywatelskich, Państwowej Inspekcji Pracy, Rzecznika Praw Pacjenta lub sądu. W przypadku naruszenia obowiązujących przepisów prawa, IP/IW/IZ zawiadamia także właściwe organy ścigania oraz IZ⁸. IP/IW/IZ informuje wnioskodawcę o możliwości złożenia skargi do właściwych organów/instytucji niezależnie od wyników przeprowadzonej przez siebie weryfikacji;~~

⁵ Lub innej - jeśli wynika to ze szczególnych potrzeb komunikacyjnych zgłaszającego.

⁶ Dotyczy zgłoszeń przekazanych do właściwych organów przez IP i IW.

⁷ Zgłoszenie do Rzecznika Praw Obywatelskich odnoszące się do wnioskodawcy/beneficjenta możliwe jest tylko w przypadku, gdy jest on podmiotem publicznym, ze względu na właściwość tego organu.

⁸ Dotyczy zgłoszeń przekazanych przez IP i IW.

a)b) _____ podejrzenia o niezgodności z KPON projektów (operacji) realizowanych przez IP/IW lub działań IP/IW związanych z wdrażaniem programu (...) są zgłaszane w formie pisemnej⁹ bezpośrednio do IZ (np. przez beneficjenta, uczestnika projektu, ostatecznego odbiorcę). Po otrzymaniu zgłoszenia, IZ analizuje, czy dane zdarzenie może mieć znamiona naruszenia KPON i ustala, czy posiada wszystkie niezbędne informacje do przeanalizowania sprawy. IZ zwraca się z prośbą do IP/IW o przedstawienie stosownych wyjaśnień, w uzasadnionych przypadkach wszczyna kontrolę w IP/IW.

W przypadku potwierdzenia naruszenia wskazanych w programie artykułów KPON, IZ powiadamia wnioskodawcę o dalszych możliwościach postępowania w sprawie, tj. zgłoszenia naruszenia skargi np. do Rzecznika Praw Obywatelskich, Państwowej Inspekcji Pracy, Rzecznika Praw Pacjenta lub sądu. W przypadku naruszenia obowiązujących przepisów prawa, IZ zawiadamia także właściwe organy ścigania.

IZ informuje wnioskodawcę o możliwości złożenia skargi do właściwych organów/instytucji niezależnie od wyników przeprowadzonej przez siebie weryfikacji. W przypadku potwierdzenia podejrzenia naruszenia ww. artykułów KPON oraz związanego z tym naruszenia przepisów prawa powszechnie obowiązującego, IZ przekazuje zgłoszenie do odpowiednich służb, np. Rzecznika Praw Obywatelskich, Państwowej Inspekcji Pracy, Rzecznika Praw Pacjenta, a także właściwych organów ścigania.

- 2) Podejrzenia o niezgodności projektów (operacji) z KPON realizowanych przez IZ lub działań IZ związanych z wdrażaniem programu (...) są zgłaszane w formie pisemnej¹⁰ do Rzecznika Funduszy Europejskich (np. przez beneficjenta, uczestnika projektu, ostatecznego odbiorcę).

⁹ Lub innej - jeśli wynika to ze szczególnych potrzeb komunikacyjnych zgłaszającego.

¹⁰ Lub innej - jeśli wynika to ze szczególnych potrzeb komunikacyjnych zgłaszającego.

W przypadku otrzymania zgłoszenia podejrzenia o niezgodności projektów lub działań IZ, Rzecznik analizuje zgłoszenie, a następnie w celu ustalenia, czy prawo/wolność określone w KPON, pomimo deklaracji we wniosku o dofinansowanie projektu, nie są respektowane, zwraca się z prośbą do IZ o przedstawienie stosownych wyjaśnień. Po przeanalizowaniu zgłoszenia, Rzecznik przedstawia IZ wnioski z analizy.

W przypadku potwierdzenia naruszenia wskazanych w programach artykułów KPON, Rzecznik Funduszy Europejskich powiadamia wnioskodawcę o dalszych możliwościach postępowania w sprawie-, tj. zgłoszenia ~~naruszenia~~ skargi np. do Rzecznika Praw Obywatelskich, Państwowej Inspekcji Pracy, Rzecznika Praw Pacjenta lub sądu.

W przypadku naruszenia obowiązujących przepisów prawa, Rzecznik Funduszy Europejskich zawiadamia także właściwe organy ścigania.

Rzecznik Funduszy Europejskich informuje wnioskodawcę o możliwości złożenia skargi do właściwych organów/instytucji niezależnie od wyników przeprowadzonej przez siebie weryfikacji. ; W przypadku potwierdzenia naruszenia ww. artykułów KPON oraz związanego z tym naruszenia przepisów prawa powszechnie obowiązującego, Rzecznik kieruje zgłoszenie do odpowiednich służb, np. Rzecznika Praw Obywatelskich, Państwowej Inspekcji Pracy, Rzecznika Praw Pacjenta, a także właściwych organów ścigania.

- 3) W przypadku przekazania przez KE zgłoszenia podejrzenia niezgodności projektu (operacji)/działań z KPON, które wpłynęło do KE, IZ lub Rzecznik Funduszy Europejskich¹¹ analizuje, czy dane zdarzenie może mieć znamiona naruszenia KPON i ustala, czy posiada wszystkie niezbędne informacje do zbadania sprawy. W celu ustalenia, czy prawo/wolność określone w KPON, pomimo deklaracji we wniosku o dofinansowanie projektu, nie są respektowane, IZ/Rzecznik Funduszy Europejskich zwraca się z prośbą do IZ/IP/IW o przedstawienie stosownych wyjaśnień.

¹¹ Rzecznik Funduszy Europejskich analizuje zgłoszenia podejrzenia o niezgodność projektów (operacji) realizowanych przez IZ lub działań IZ z KPON. W pozostałych przypadkach zgłoszenia analizuje IZ.

W przypadku potwierdzenia naruszenia wskazanych w programie- artykułów KPN, Rzecznik Funduszy Europejskich powiadamia wnioskodawcę o dalszych możliwościach postępowania w sprawie-, tj. zgłoszenia **naruszeniaskargi** np. do Rzecznika Praw Obywatelskich, Państwowej Inspekcji Pracy, Rzecznika Praw Pacjenta lub sądu.

W przypadku naruszenia obowiązujących przepisów prawa, Rzecznik Funduszy Europejskich zawiadamia także właściwe organy ścigania.

Rzecznik Funduszy Europejskich informuje wnioskodawcę o możliwości złożenia skargi do właściwych organów/instytucji niezależnie od wyników przeprowadzonej przez siebie weryfikacji.

W przypadku potwierdzenia informacji o naruszeniu przepisów prawa powszechnie obowiązującego, IZ/Rzecznik Funduszy Europejskich kieruje zgłoszenie do odpowiednich służb, np. Rzecznika Praw Obywatelskich, Państwowej Inspekcji Pracy, Rzecznika Praw Pacjenta, a także właściwych organów ścigania.

4) **Zgłoszenia o podejrzeniu niezgodności projektów (operacji)/działań z KPN** będą rozpatrywane w terminie 2 miesięcy od ich wpływu do właściwej do ich rozpatrzenia instytucji. W uzasadnionych przypadkach, będzie istniała możliwość wydłużenia tego terminu, o czym będzie informowany podmiot/osoba składająca zgłoszenie.

5) **Z uwagi na konieczność zapewnienia interesu faktycznego w zgłaszaniu podejrzeń o niezgodności projektów (operacji)/działań z KPN (tj. musi istnieć podstawa faktyczna dla danej osoby do złożenia **zgłoszenia podejrzeń o niezgodnośćskargi** – np. konieczność zrealizowania swojego uprawnienia lub obowiązku), umożliwia się zgłoszenia tylko osobom z niepełnosprawnością lub ich przedstawicielowi ustawowemu (np. w przypadku osób niepełnoletnich lub ubezwłasnowolnionych).**

6) **Jednocześnie, każdy inny podmiot/osoba – w tym również organizacje pozarządowe działające na rzecz dostępności lub równego traktowania – będą mogły poinformować beneficjenta/IW/IP/IZ o zauważonych problemach, nieprawidłowościach, czy błędach związanych ze stosowaniem przepisów KPN w związku z realizacją projektu (operacji)/wdrażaniem programu (...).**

Obowiązkiem tych podmiotów będzie analiza/rozpatrzenie przedstawionej informacji i podjęcie odpowiednich kroków zmierzających do jej uwzględnienia lub odrzucenia – w zależności od stanu faktycznego.

Opis procedury raportowania ~~komitetowi monitorującemu~~ KM program (...) o przypadkach niezgodności z KPON i o zgłoszeniach h podejrzeń dotyczących niezgodności z KPON działań współfinansowanych z FE

IZ ~~Programu (...)~~ ~~będzie~~ jest zobowiązana do przygotowania zbiorczej informacji o zgłoszeniach dotyczących podejrzenia niezgodności projektów (operacji) lub działań z KPON oraz o przypadkach niezgodności z KPON, która raz do roku będzie przedstawiana ~~komitetowi monitorującemu~~ KM programu ~~u- (...)~~. Informacja ta będzie uwzględniała zarówno informacje przekazane przez KE, zgłoszone do IP/IW oraz IZ, jak i do Rzecznika Funduszy Europejskich (z uwzględnieniem informacji pochodzącej od Rzecznika Praw Obywatelskich), który będzie zobowiązany do przekazania informacji o zgłoszeniach wpływających do tej instytucji do dnia 31 marca roku następującego po roku sprawozdawczym. ~~IP/IW będą zobowiązane do przekazywania tych informacji do IZ raz w roku.~~

Komitet Monitorujący KM będzie informowany o charakterze oraz liczbie zgłoszeń i przypadków niezgodności interwencji realizowanej w ramach programu (...) z przepisami KPON, ich statusie oraz o tym, jakie działania zostały podjęte przez właściwe instytucje w związku z ich wystąpieniem, jakie podjęto działania naprawcze/prewencyjne w celu uniknięcia powtórzenia się takich sytuacji w przyszłości.

W przypadku uzyskania przez ~~komitet monitorujący~~ KM informacji o powtarzających się naruszeniach istotnych z punktu widzenia realizacji programu i mających związek z podejrzeniami o niezgodność projektów/operacji/działań z KPON, członkowie ~~komitetu monitorującego~~ KM będą mogli:

- a) powołać grupę roboczą, która zajmie się tym zagadnieniem. Efektem pracy grupy będzie materiał obejmujący:
 - i. wyniki przeprowadzonej analizy,
 - ii. rekomendacje służące wykluczeniu powtarzalności zidentyfikowanych naruszeń,

iii. sposób oceny podjętych działań naprawczych.

Opracowany materiał będzie następnie kierowany na najbliższe obrady [komitetu monitorującego KM](#). Finalna wersja dokumentu, zatwierdzona przez [komitet monitorujący KM](#), zostanie przekazana przez IZ do instytucji, u której stwierdzono naruszenie;

- b) zawnioskować do IZ o zlecenie ekspertyzy obszarów, w których mogło dojść do powtarzających się naruszeń na poziomie programu. Wniosek o przeprowadzenie ekspertyzy powinien zawierać proponowany zakres ekspertyzy;
- c) zawnioskować do IZ o przeprowadzenie specjalnych szkoleń dla instytucji/beneficjentów/potencjalnych beneficjentów związanych z przestrzeganiem KPON. Wniosek o przeprowadzenie szkolenia powinien zawierać proponowany zakres szkolenia;
- d) przekazać pod obrady [komitetu monitorującego KM](#) rekomendacje wypracowane w drodze konsultacji z reprezentowanymi środowiskami;
- e) (...).

Opis działań informacyjnych/świadościowych związanych z przestrzeganiem KPON skierowanych do instytucji/beneficjentów zaangażowanych we wdrażanie programu (...)¹²

Ponieważ wymóg spełniania warunku dotyczącego KPON odnosi się w swej treści do kwestii powszechnie znanych, wynikających również z prawa krajowego, konieczne będą przede wszystkim działania świadomościowe ukierunkowane na fakt istnienia tego warunku i konieczność jego przestrzegania na każdym etapie realizacji programów. Stąd szczególnie istotne będzie zwracanie uwagi potencjalnym beneficjentom oraz instytucjom w systemie wdrażania programu (...) w pierwszych latach jego realizacji na konieczność przestrzegania obowiązków wynikających z

¹² Niniejszy fragment może zostać uzupełniony przed daną IZ o propozycję innych działań z zakresu informacji i promocji.

KPON. W zależności od zidentyfikowanych potrzeb w tym zakresie, IZ zorganizuje szkolenia lub spotkania informacyjne, w którym wezmą udział pracownicy IZ oraz IP dotyczące obowiązków wynikających z przepisów KPON, a IP przeprowadzi tożsame szkolenia dla IW¹³. W zależności od potrzeb, analogiczne spotkania lub szkolenia, będą organizowane przez IP/IW/IZ dla potencjalnych beneficjentów przy okazji ogłaszania konkursów.

Dodatkowo, beneficjenci zostaną zobligowani do informowania uczestników projektów/ostatecznych odbiorców o możliwości zgłaszania podejrzenia o niezgodności projektów (operacji) lub działań beneficjenta z KPON do IP/IW/IZ.

Ponadto, na stronach internetowych IZ/IP/IW zostaną zamieszczone informacje dotyczące potrzeby przestrzegania zapisów KPON na każdym etapie wdrażania pProgramu (...), a zwłaszcza w ramach realizacji projektów.

W celu spełnienia obowiązku informacyjnego w zakresie zgłaszania podejrzeń o niezgodności procedury zostaną zamieszczone m.in. na stronie internetowej programu.

¹³ W zależności od przyjętego systemu wdrażania w danym pProgramie.